

CONEXIUNI EDUCAȚIONALE DINCOLO DE CONȚINUT

O perspectivă aplicativă pentru profesori

Volumul II

**CRISTINA TRIPON
ANA-VOICHIȚA TEBEANU
IULIA GONȚA**

CONEXIUNI EDUCAȚIONALE DINCOLO DE CONȚINUT

O perspectivă aplicativă pentru profesori

Volumul II

**EDITURA UNIVERSITARĂ
București**

Toți autorii au avut contribuții egale la această publicație.

Colecția ȘTIINȚE ALE EDUCAȚIEI

Redactor: Gheorghe Iovan
Tehnoredactor: Ameluța Vișan
Coperta: Monica Balaban

Editură recunoscută de Consiliul Național al Cercetării Științifice (C.N.C.S.) și inclusă de Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (C.N.A.T.D.C.U.) în categoria editurilor de prestigiu recunoscut.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Conexiuni educaționale dincolo de conținut : o perspectivă aplicativă pentru profesori. -

București : Editura Universitară, 2023

2 vol.

ISBN 978-606-28-1654-4

Vol. 2 / Cristina Tripon, Ana-Voichița Tebeanu, Iulia Gonța. - 2023. -

Conține bibliografie. - ISBN 978-606-28-1653-7

I. Tripon, Cristina
II. Tebeanu, Ana Voichița
III. Gonța, Iulia

37

DOI: (Digital Object Identifier): 10.5682/9786062816537

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate, nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul Editurii Universitare

Copyright © 2023
Editura Universitară
Editor: Vasile Muscalu
B-dul. N. Bălcescu nr. 27-33, Sector 1, București
Tel.: 021.315.32.47
www.editurauniversitara.ro
e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

Distribuție: tel.: 021.315.32.47 / 0745 200 718/ 0745 200 357
comenzi@editurauniversitara.ro
www.editurauniversitara.ro

CUPRINS

Argument	7
Noile caracteristici ale generației tinere ca răspuns la schimbările tehnologice, economice și culturale ale lumii	10
Rezumat	10
Obiective	10
Noile caracteristici bio-psiho-comportamentale ale generațiilor Z și Alfa.....	11
Specificul educației acceptate de generația Alfa	14
Generația Alfa - generație antreprenorială	16
Resurse psihologice privind dezvoltarea personală a noii generații...	17
Inteligența emoțională ca resursă pentru realizare.....	20
Caracteristici ale perspectivei temporale a adolescenților și tinerilor	23
Asumarea riscului în situații de incertitudine	26
Comunicarea digitală. Dating online	28
Provocările sociale ale adolescenților: bullyingul, dependențele, burnoutul, stresul, procrastinarea	31
Rezumat	31
Obiective	31
Introducere.....	32
Dependențele.....	32
Dependența de droguri.....	34
Dependența de jocuri pe calculator	35
Bullyingul.....	36
Stresul	36
Anxietatea și depresia	37
Burnoutul	38
Corpul ca obiect al reprezentărilor, promovat în rețelele sociale.....	40
Sexualizarea societății	41
Caracteristicile psihologice în fenomenul procrastinării	43

Abordări comportamentale și social- cognitive ale învățării.....	44
Rezumat.....	44
Obiective	45
Definirea unui termen despre care toți știm ceva: învățarea	45
Abordări comportamentale ale învățării	49
Cum se aplică în educație principiile condiționării operante? De la șobolani la oameni.....	58
Abordări social-cognitive ale învățării. A.Bandura.....	88
Metacogniția și autoreglarea învățării	105
Obiective	106
Ce este metacogniția și autoreglarea învățării?	106
Care pot fi caracteristicile unui elev care se autoreglează?	108
1. Profesorii ar trebui să dobândească înțelegere profesională a competențelor pentru a dezvolta elevilor lor cunoștințe metacognitive.....	113
2. În mod explicit, profesorii învață elevii strategii metacognitive, inclusiv modul în care să planifice, să monitorizeze și să își evalueze învățarea	117
3. Modelarea propriei gândiri a profesorilor pentru a-i ajuta pe elevi să își dezvolte abilitățile metacognitive și cognitive	123
4. Stabilirea unei valori adecvate a nivelului de provocare pentru a dezvolta abilitățile elevilor, autocontrolul și metacogniția	127
5. Promovarea și dezvoltarea conversației metacognitive în clasă....	132
6. Învățarea, în mod explicit, a elevilor cum să organizeze și să gestioneze eficient învățarea lor, în mod independent, fără sprijin.	136
7. Școlile ar trebui să sprijine profesorii să dezvolte cunoștințe privind metacogniția și să se aștepte ca acestia să fie aplicate în mod corespunzător.....	142
Bibliografie.....	146

ARGUMENT

Învățarea actuală caută să se racordeze la necesitățile curente ale societății și să creeze condiții favorabile pentru dezvoltarea fiecărei personalități, promovează diversitate și creativitate, amestec de stiluri și tolerarea ambiguității, acceptarea inovației și a schimbării, provocarea gândirii critice și căutarea de noi oportunități, crearea realității prin schimb de experiență. Metodologiile moderne deschid posibilități pentru persoane cu diferite tipurile de inteligență, apelează la surse alternative de informare, permițând individualizarea procesului de învățare. Acest proces propune determinarea de către fiecare persoană a obiectivelor, scopurilor, idealurilor sale pentru realizarea dezvoltării personale, deosebite de ale altor persoane. Aceste trasee se pot realiza cu condiția autocunoașterii și autoeducației, prin multă muncă individuală pe baza surselor suplimentare prestabilite de fiecare elev. De asemenea, acest proces se bazează pe cunoașterea caracteristicilor psihologice ale noii generații, pe așteptările, nevoile, valorile și aspirațiile lor.

Ghidul oferă o perspectivă de cunoaștere a tinerei generații, a provocărilor sociale cu care ei se confruntă. În el este analizat impactului revoluției noilor tehnologii informaționale și a globalizării societății asupra noilor generații și asupra traseului de comunicare și de informare, asupra interacțiunii educative.

Abordările comportamentale și social-cognitive ale învățării descriu caracteristicile învățării în cadrul abordărilor comportamentale și cognitive. Prin identificarea și explicarea diferențelor dintre condiționarea clasică și condiționarea operantă, cititorii vor înțelege procesele și rezultatele implicate în modul în care comportamentele sunt formate și menținute. De asemenea, sunt prezentate diverse strategii comportamentale pentru creșterea comportamentelor dezirabile și diminuarea comportamentelor indezirabile, oferind profesioniștilor din domeniul educațional un set de instrumente utile pentru gestionarea comportamentelor elevilor.

Prin înțelegerea diferențelor dintre învățarea directă și învățarea prin observație și modul în care modelele pot influența comportamentele și atitudinile, cititorii vor fi dirijați cu elemente esențiale pentru a crea un mediu de învățare stimulat și inspirațional în cadrul clasei. Tot aici se descrie conceptul de învățare autoreglată și importanța acestuia în dezvoltarea competențelor de autoinstruire și auto-direcționare a învățării. Înțelegerea modalităților de creștere a autoeficacității și strategiilor specifice de autoinstruire va permite cititorilor să sprijine elevii în dezvoltarea abilităților de învățare independente și eficiente. Teoriile și conceptele prezentate în vor ajuta pe profesioniști să creeze un mediu de învățare optim, să stimuleze motivația și angajamentul elevilor, dar și să le permită dezvoltarea abilităților de învățare și gestionare a comportamentelor, atât în cadrul clasei, cât și dincolo de aceasta.

Se știe că dacă "gândim bine", atunci învățarea poate avea loc. Dar cum se întâmplă acest lucru? Care este legătura dintre gândire, învățare și amintirea? Această carte discută elementele de bază ale acestor concepte. Știința învățării

este un domeniu extins care se bazează pe cercetări în discipline precum psihologie, educație, neuroștiință și chiar sociologie și știința informaticii. Ghidul oferă șapte recomandări practice, bazate pe dovezi, pentru sprijinirea cadrelor didactice în vederea dezvoltării cunoștințelor metacognitive și a abilităților cognitive la elevii lor. Ghidul este relevant pentru practicieni din primii ani de viață, profesorilor și liderilor sau pentru aceia care se ocupă cu învățarea pe tot parcursul vieții.

Speranța că această colecție de recomandări practice aduce claritate și îndrumare într-un domeniu al predării și învățării care deține atât de multă promisiune, dar care poate fi dificil de implementat, este unul dintre motivele apariției acestei cărți, oferind o serie de materiale de sprijin pentru resursele, instrumentele și cursurile de formare pentru un ajutor în implementare.

NOILE CARACTERISTICI ALE GENERAȚIEI TINERE CA RĂSPUNS LA SCHIMBĂRILE TEHNOLOGICE, ECONOMICE ȘI CULTURALE ALE LUMII

În ultimul timp asistăm la procesul informatizării și globalizării societății ca urmare a dezvoltării noilor tehnologii. Progresul tehnologic și social a cuprins toate domeniile, inclusiv și sistemul educativ, care a căpătat dimensiuni noi și în care interacțiunea cu generația tânără a devenit una specifică și personalizată.

Rezumat

În acest capitol sunt descrise caracteristicile noii generații: cum învață reprezentanții ei, care este modul lor de gândire și de interacțiune, ce-i motivează să învețe, care sunt valorile lor și cum fac ei alegerile. Totodată, aici sunt incluse idei și soluții practice, care îi pot ajuta pe profesori să-și abordeze elevii într-un mod special și personal. De asemenea, în capitol sunt propuse exerciții pentru a le optimiza elevilor resursele psihologice și pentru a le crea trasee diferențiate de dezvoltare.

Obiective

- ✓ Oferă explicații privind specificul gândirii și modul de învățare ale noilor generații.
- ✓ Explică mecanismele psihologice care optimizează adaptarea, comunicarea și dezvoltarea tinerilor.

- ✓ Arată cum pot profesorii să susțină procesul de dezvoltare individuală în contextul specific al sec. XXI.

Noile caracteristici bio-psiho-comportamentale ale generațiilor Z și Alfa

Dezvoltarea noilor tehnologii, globalizarea economiei și promovarea diversității culturale a condus la reconfigurarea tiparelor mentale ale oamenilor și la ajustarea lor la o nouă realitate, deseori schimbătoare și imprevizibilă. Noile generații, Generația Z, născută după 1995 și Alfa, cei născuți după 2010 au unele caracteristici specifice care diferă de generațiile precedente.

Aceste generații au crescut într-o era digitală, în timpul celor mai profunde schimbări, într-o lume cu web, internet, telefoane inteligente, laptopuri, rețele și medii digitale disponibile gratuit. Persoanele din aceste generații au interacționat cu noile tehnologii de la o vârstă fragedă, sunt familiarizate cu acestea, utilizarea lor făcând parte din rutina zilnică, iar abilitățile sale digitale sunt avansate. Acest aspect influențează modul în care ei învață, comunică și interacționează cu lumea din jur.

Reprezentanții noii generații sunt (inter)conectați în permanență prin rețelele de socializare și prin platformele online. În acest mediu, ei își împărtășesc pasiunile, comentează realitatea, își spun opiniile, găsesc, verifică, transmit și fac schimb de informații, creează și postează conținuturi. Ei pot funcționa atât în lumea reală, cât și în cea virtuală, trecând cu ușurință din una în alta, deoarece le percep ca fiind complementare.

Noile generații au acces facil la informație prin internet și pot dezvolta abilități de cercetare și gândire critică, sunt dornice de a-și exprima individualitatea și creativitatea, abordează mai flexibil normele sociale. Ei comunică și au multe contacte în mediul digital, cu toate acestea, întâlnirile fizice sunt foarte importante pentru ei.

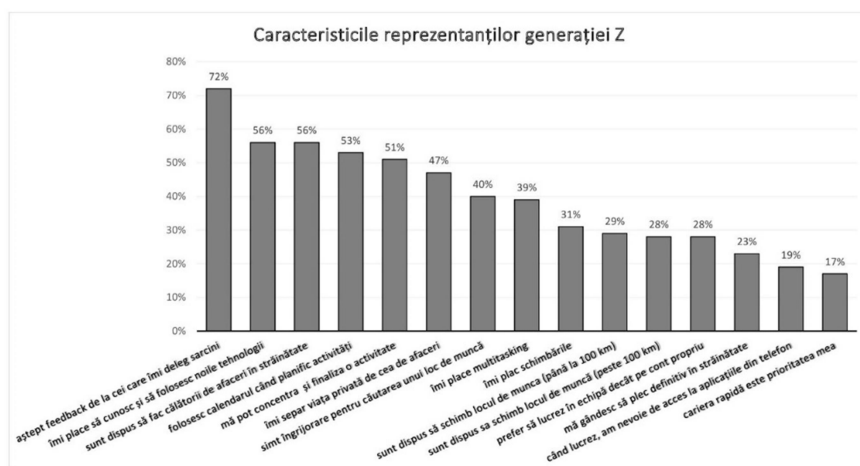
Aceste generații sunt pe cale să-și petreacă anii de tinerețe și de adult într-o eră a reînnoirii economice și sociale. Reprezentanții acestei generații ar dori să se realizeze rapid, cu un efort minim și să urmeze o carieră profesională spectaculoasă. Strategia de a face carieră profesională de lungă durată cu pași mici nu-i pasionează. Pe ei nu-i interesează stabilitatea locului de muncă: ei și-l schimbă cu ușurință, căutând flexibilitate și modalități de a scăpa de rutină. Noua generație consideră munca pe cont propriu a fi o modalitate optimă de activitate profesională, mai ales pentru că aceasta e mai bine plătită și oferă independență. Mai mult decât atât, ei își caută un loc de muncă nu numai în țară, ci în toată lumea, întrucât sunt dornici de mobilitate și cunosc limbi străine. Ei sunt o generație educată și sofisticată, deschiși la diversitatea culturală și etnică, interesați de drepturile omului și de rezolvarea problemelor sociale.

Conectivitatea lor digitală poate avea și consecințe negative, cum ar fi o dependență de tehnologie și o tendință de a fi mai puțin prezenți în mediul real. De asemenea, accesul facil la informații poate provoca dificultatea de a distinge care este informația veridică și de a evalua sursa și calitatea informațiilor. Reprezentanților acestei generații le vine mai complicat să fie preciși, să se concentreze și să memoreze pe termen lung (Csobanka, 2016). O copilărie definită de tehnologie poate avea repercusiuni cum ar fi o durată mai scurtă de atenție și o dezvoltare socială întârziată.

Aspectele pozitive privind modul de viață al acestor generații se îmbină cu dezavantaje: presiune socială legată de performanță academică și profesională, comparația continuă prin intermediul rețelelor de socializare, stres și adaptare permanentă la ritmul crescut al schimbărilor de pe piața muncii și ajustarea vieții în funcție de dezvoltarea noilor tehnologii.

În ceea ce privește Generația Alfa (persoanele născute între 2010 și 2025), caracteristicile lor sunt încă în curs de dezvoltare. Dacă tendințele actuale se vor menține, reprezentanții acestei generații

vor fi mai diverși din punct de vedere rasial și etnic decât cei din Generația Z, vor avea mai multe șanse să absolve o facultate, să crească într-o familie monoparentală, să relaționeze prin colaborare cu adulții.

Figura 1. Caracteristicile reprezentanților generației Z (Dolot, A., 2018, pag. 47)

Generația Alfa crește odată cu tehnologia și o percepe ca fiind o parte din viața lor. Cei din această generație sunt deschiși către realitatea augmentată, experți YouTube, a căror influencer este generația Z. Caracteristicile lor sunt: sociabilitate, rapiditate, creativitate, dinamism, leadership și entuziasm. Ei preferă comunicarea prin imagini și control vocal în detrimentul tastării și trimiterii de mesaje text. Modul în care ei învață implică tehnologie avansată, smartphone-uri, tablete etc.

S-ar putea ca formarea lor educațională să dureze mai mult, debutul profesional să se manifeste mai târziu și ca această generație să locuiască cu părinții lor mai mult timp decât predecesorii lor. Cu alte cuvinte, dezvoltarea lor este diferită de cea a generațiilor anterioare, deoarece este determinată de contextul de evoluție tehnologică înaltă, care necesită abilități și caracteristici specifice. Această situație impune schimbări în predare, învățare, relaționare, presupune utilizare de tehnologii și alte moduri de raportare la realitate.

Specificul educației acceptate de generația Alfa

Dinamica lumii va depinde de generația Alfa, care va depăși limitele lingvistice, culturale și tradiționale, anunțând provocări mari pentru lumea cu care suntem familiarizați. Ei au acces facil la diverse țări și culturi. Nativii digitali vin cu o provocare legată de educație și în special pentru competențele privind formarea profesorilor. În primul rând, abilitățile digitale ale profesorilor trebuie să fie compatibile cu cele ale Generației Alfa. În al doilea rând, într-o lume care este din ce în ce mai conectată tehnologic, datorită comunicării în creștere și globale, există posibilitatea de a înlocui profesorii cu „avataruri” (Toledo-Aluna și alții, 2012).

Născută în era digitală și patronată de această evoluție tehnologică constantă, generația Alpha și protagoniștii în dezvoltarea tehnologiei devin personaje principale în evoluția gândirii. Această generație generează o reformă a reflecției și un simț critic, având la bază o gândire progresistă și transformatoare. În timp ce generațiile trecute au fost și sunt participanți la construirea unei lumi oarecum ierarhice, noua generație funcționează conform unui model orizontal.

Deoarece schimbările rapide au comasat timpul și au diminuat diferența dintre generații, Generația Alfa va trăi cu adulții, în diversitate, vor fi mai originali și vor fi pregătiți să dezvolte abilități unice (Reis, 2018). Contextele educaționale vor prezenta interacțiuni dintre generații diferite, unde o generație poate învăța de la cealaltă în relații dialogice, dar și prin contradicții.

În concluzie, perspectiva educației va prezenta interacțiunea care cuprinde toate generațiile. Se va învăța prin experiența digitală, utilizarea tehnologiei în procesul de învățare fiind o cerință importantă pentru a menține motivația, atenția și implicarea. Se va apela la metode de învățare interactivă, care vor oferi posibilități de a experimenta și de a descoperi informații. Educația va fi interactivă, bazată pe multimedia, imagini, videoclipuri și alte tehnologii pentru a stimula interesul și participarea elevilor. Se va

miza pe proces de învățare flexibil și individualizat, care va permite învățarea în ritm propriu, cu acces la o varietate de resurse și tehnologii. Educația va deveni mult mai personalizată, oferind acces la resurse și metode de învățare potrivite pentru nevoile specifice fiecărei persoane.

Cum abordăm Generația Alfa?

1. Personalizați procesul învățării, luând în considerare caracteristicile individuale ale fiecărui elev pentru a dezvolta un mediu educațional: fiecare copil este foarte special, fiecare are propriile diferențe individuale (cineva are nevoie de disciplină, cineva are nevoie de un grad mai mare de dificultate cognitivă, iar alt cineva are nevoie de mai multă libertate) și toate diferențele trebuie să fie luate în considerare în procesul educațional.
2. Aveți în vedere că Generația Alfa învață utilizând noile tehnologii și mediul digital, socializează în mediul online și este dornică să-și dezvolte abilități de socializare offline prin proiecte de colaborare, activități interactive de comunicare, cooperare și rezolvare de probleme.
3. Creați un mediu sigur și suportiv în care Generația Alfa să se simtă încurajată să-și exploreze interesele și potențialul; un mediu care promovează respect, diversitate și incluziune, precum și oferă suport emoțional și social.
4. Oferiți elevilor oportunități de a fi creativi, de a dezvolta și de a practica abilități de gândire critică, de a avea acces la profesori străluciți și adulți interesanți, la experiențe complexe pentru a se dezvolta prin depășire.
5. Țineți cont de faptul că Generația Alfa: stabilesc obiective pe termen scurt, plăcerea studierii pentru ei este mai importantă decât notele, ei înlocuiesc calitatea cu cantitatea și diversi-